

R.M. Mc Cheyne

UITWENDIGE VORM GEEN CHRISTENDOM

„Die is niet een Jood, die het in het openbaar is; noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vlees is; maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in de geest, niet in de letter, is de besnijdenis; wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God.” (Rom. 2 : 28, 29).

Gehechtheid aan vormen is misschien de meest aankelevende zonde onder de mensen. Zij wordt gevonden in ieders hart en aan alle plaatsen; zij heerst zegevierend in ieder natuurlijk gemoed, en zij tracht onophoudelijk de troon in het hart van het kind Gods weder te veroveren. Indien wij naar bewijzen moesten zoeken dat de gevallen mens is „zonder verstand,” dat hij geheel van zijn oorspronkelijke helderheid en waardigheid van zijn verstand is afgeweken, dat hij geheel en al het beeld Gods, in kennis, naar hetwelk hij geschapen was, verloren heeft, dan zouden wij wijzen op dit ene vreemde, onzinnig bedrog, waardoor meer dan de halve wereld tot haar eeuwig verderf verdwaasd wordt, namelijk, dat Gode enkel lichamelijke neerbuigingen en diensten welbehagelijk zijn, dat het mogelijk is God met de lippen te vereren, als het hart ver van Hem is. Het is tegen deze dwaling de algemene dwaling van het mensdom en voortijds de hoofddwaling van Israël dat Paulus de aangehaalde woorden richt, en het is zeer opmerkelijk dat hij zich niet verwaardigt om de zaak te bewijzen. Hij spreekt met al de beslistheid en met al het gezag van een die niet de minste is onder de voornaamste van de apostelen, en hij voert deze woorden aan als een soort van hoofdbeginsel, aan hetwelk ieder mens van gewoon verstand, als hij namelijk de zaak onbevangen wil beschouwen, zijn dadelijke toestemming moet geven dat *„die is niet een Jood, die het in het openbaar is, noch die is de besnijdenis die het in het openbaar in het vlees is; maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in de geest, niet in de letter, is de besnijdenis; wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God.”*

Ik zal in mijn rede u in 't kort aantonen,

1. Dat inwendige vormen niets baten om de zondaar te rechtvaardigen.
2. Dat uitwendige godsdienstvormen nooit in de plaats van de heiligmaking voor de gelovige treden kunnen.

1. *Uitwendige vormen baten niets om de zondaar te rechtvaardigen.*

Ik heb in een vroegere rede getracht enige toevluchten der leugen aan te tonen, tot welke een ontwaakte zondaar zich begeeft, voordat hij overtuigd wordt om zichzelf geheel aan de rechtvaardigheid Gods over te geven. Telkens zagen wij dat hij, die zichzelf met vonken van zijn eigen vuur voorziet, niets anders van God ontvangt dan in smart en kommer neer te liggen. Allereerst vergenoegt zich de zondaar gewoonlijk met een geringe blik op de Goddelijke wet, en zegt: „Deze alle heb ik onderhouden van mijn jeugd af,” vervolgens, als hem de geestelijkheid van de wet openbaar wordt, tracht hij te ontkomen door de gehele samenhang van de wet te ondermijnen, en als dit niet baat, neemt hij de toevlucht tot zijn vroegere deugden om deze met zijn zonden te vereffenen; en dan, als dit ook niet baat, begint hij een werk van zelfhervorming, om de dwaasheden der jeugd door de matigheid van de ouderdom af te kopen. Helaas! hoe ijdel zijn al deze pogingen, uitgevonden door een verblind hart, aangedreven door de boze vijand van de zielen.

Maar er is nog een andere toevlucht van de leugen, welke ik nog niet beschreven heb, en die dikwijls door een ontwaakte ziel met gretigheid wordt aangegrepen om vrede te vinden voor de geselslagen des gewetens en de schorpioenen van Gods wet, en deze is: *een vorm van Godzaligheid*. Hij wil een godsdienstig man warden, en zeker dat zal hem behouden. Zijn gehele levensloop wordt veranderd. Het kan zijn dat hij tevoren de uitwendige instellingen van de godsdienst verzuimde. Hij was niet gewoon voor zijn bed neer te knielen, hij verzamelde nooit zijn kinderen en dienstknechten rondom zich tot het gebed, hij las nooit het Woord Gods in het verborgen of in de huiselijke kring, hij ging zelden op tot het huis Gods in gezelschap van de menigte die deze dag heiligde, hij at niet van het brood, dat voor de gelovige werkelijk vlees is, noch dronk van de beker, die werkelijk drank is.

Maar thans keert hij geheel om, zijn gehele levenswijze wordt veranderd. Hij knielt neer om te bidden, zelfs als hij alleen is. Hij leest het Woord op regelmatige tijden, hij stelt des morgens en des avonds een huiselijke godsdienst in met zijn gezin, zijn ingetogen gelaat komt in het huis Gods niet uit zijn gewone plooi. Hij ziet nu op zijn doop met een liefelijk welgevallen terug, en zit neer om aan de tafel des Heeren het brood van de kinderen te eten. Zijn vrienden en burens zien de verandering. Enigen spotten er over en enigen betrachten het als een onderwerp van blijdschap. Maar één ding is duidelijk, dat hij een veranderd mens is; en nochtans is het ver van duidelijk, dat hij een nieuw schepsel of gerechtvaardigd is. Deze gehele handeling van lichamelijke oefening, indien zij gedaan wordt voordat de mens zich de Goddelijke gerechtigheid heeft toegeëigend, is niets anders dan een werk van de eigengerechtigheid, opdat hij niet gedwongen zal worden zich te onderwerpen om de rechtvaardigheid Gods aan te nemen. Ja, zelfs zo geheel bedorven is het verstand van de onbekeerden, dat er veel mensen gevonden worden, die volharden in zo'n lichamelijke verering Gods, terwijl zij tegelijkertijd even ijverig volharden in de een of andere openbare of verborgen zonde. Zulke mensen schijnen uitwendige godsdienstplichten niet alleen te beschouwen als een verzoening van vroegere zonden, maar ook als een prijs, die betaald wordt om zich een vrijheid te kopen voor toekomstige zonden.

Dit schijnt de toevlucht van de leugen geweest te zijn, waarin de arme Samaritaanse

vrouw graag zou berust hebben, toen de gezegende Reiziger, zittende bij de bron, al de bekommelingen van haar hart opwekte door de uitvorsende woorden: „Ga, roep uw man en kom hier.” Haar bekommerd gemoed zocht her en derwaarts naar een toevlucht en vond ze. Waar? In haar godsdienstige instellingen: „Onze vaders hebben op deze berg aangeboden, en gijlieden zegt dat te Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden?” Zij stoot de aangewezen overtuiging van zonde terug door een vraag aangaande haar uitwendige godsdienstplichten, zij verandert haar bekommering over haar ziel in een bekommering over de plaats van de aanbidding of deze is op de berg Sion of op de berg Gerizim. O, als Hij zich slechts bij die vraag wilde bepalen, als Hij haar alleen maar wilde zeggen op welk dezer bergen God moet aanbeden worden dan zou zij bereid zijn gedurende haar hele leven op die plaats te aanbidden. Als Sion de plaats zou zijn, dan zou zij de berg, waar zij geboren was, verlaten en daar aanbidden, opdat dit haar mocht verlossen. O, tevergeefs zou zij daar een toevlucht voor haar bekommerd hart gevonden hebben! Met welk een Goddelijke vriendelijkheid sloot de Zaligmaker deze toevlucht der leugenen voor haar dicht, met het antwoord: „Vrouw, geloof mij, de ure komt, wanneer gijlieden, noch op deze berg, noch te Jeruzalem, de Vader zult aanbidden. God is een Geest en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid.”

Welnu, met hetzelfde doel en met dezelfde vriendelijkheid sluit hier Paulus dezelfde toevlucht der leugenen voor iedere bekommerde ziel toe in deze beslissende woorden: „Die is niet een Jood, die het in het openbaar is; noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vlees is; maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in de geest, niet in de letter, is de besnijdenis; wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God.”

Is er een onder u, die God opgewekt heeft uit de dodelijke sluimering van het natuurlijk hart? Heeft Hij het gordijn weggeschoven en het licht van de waarheid op uw hart doen vallen en u de ware toestand van u ziel openbaar gemaakt? Heeft Hij u in onrust doen terugdeinzen, opdat u mocht gaan en wenende gaan om de Heere uw God te zoeken? Heeft Hij uw zorgeloze glimlach van de vrolijkheid doen veranderen in tranen van de bekommering, het luid gelach van dwaasheid in de kreet van bittere smart over uw ziel? Vraagt u naar de weg Sions met uw aangezicht derwaarts gekeerd? Wees dan op uw hoede smee ik u, om te berusten in deze toevlucht der leugenen. Gedenk, hij is geen Jood die het in het openbaar is; gedenk, geen uiterlijke instellingen, geen gebeden, geen kerkgaan of Bijbellezen kunnen u ooit in de ogen Gods rechtvaardigen.

Ik ben er van verzekerd, dat, als de zorg voor onze ziel in ons komt, alsdan ook de zorg om de godsdienstplichten te vervullen er bij komen. Evenals het getroffen hert ter zijde van de kudde afwijkt, om alleen te bloeden en te schreeuwen, zo ook verlaat een door de zonde getroffen ziel zijn vrienden om alleen te wenen, te lezen en te bidden. Hij verlangt naar het woord van de prediking, en verlangt er hoe langer hoe meer naar. Maar merk op, hij vindt geen vrede in deze verandering zo deze bij hemzelf is opgekomen. Als iemand dorstig naar een bron gaat, wordt die dorst niet gestild, alleen omdat hij er heengaat. Integendeel, zij neemt bij iedere stap toe. Alleen door datgene wat hij uit de bron trekt, wordt zijn dorst bevredigd. En zo ook zult u niet tot vrede komen door een uiterlijk naleving van instellingen; maar door het proeven van Jezus in die instellingen, Wiens vlees inderdaad spijs, Wiens bloed inderdaad drank is.

Indien u dan ooit in verzoeking komt om te menen dat u zeker bent voor de eeuwigheid, omdat u uw verandering derwaarts geleid hebt in de onderhouding van de godsdienstplichten, herinner u dan, smEEK ik u, de gelijkenis van de bruiloft, tot welke velen geroepen waren, velen genodigd waren om te komen, maar weinigen werden gevonden die het bruiloftskleed aanhadden. Velen zijn er binnen de rij van de instellingen gebracht, en lezen, en horen, misschien met grote belangstelling en bezorgdheid over al de dingen die gereed zijn, de dingen van het koninkrijk Gods. Maar van deze velen zijn er slechts weinigen van overtuigd om hun eigen gescheurde lappen te verafschuwen en het bruiloftskleed van de gerechtigheid des Verlossers aan te trekken. En deze weinigen alleen zullen stilzitten en aan het feest deelnemen de vreugde huns Heeren; de overigen zullen sprakeloos staan, en uitgeworpen worden in de buitenste duisternis, waar geweest zal zijn en knersing van de tanden. U mag uw Bijbel lezen en er bij bidden totdat u sterft, u mag elke zondag de prediking van het Woord Gods bijwonen en aan ieder sacrament deelnemen totdat u sterft. Nochtans indien u Christus niet vindt in de instellingen, als Hij zich aan u niet openbaart in het gepredikte Woord, in het gebroken brood en de vergoten wijn, als u er niet toe gebracht wordt om Hem aan te kleven, op Hem te zien, in Hem te geloven, met innerlijke aanbidding uit te roepen: „Mijn Heere en mijn God!” „Hoe groot is Uw goedertierenheid! Hoe groot is Uw schoonheid!” Dan is de uitwendige betrachtning van de instellingen geheel ijdel voor u. U bent gekomen tot de bron van de zaligheid, maar u bent heengegaan met de ledige waterkruik. En hoe trots en praalzuchtig u ook nu mag zijn op uw lichamelijke oefening, zult u ondervinden dat het in die dag weinig baat, en dat u verstomd zult staan voor de Koning.

2. Uitwendige godsdienstvormen kunnen nooit in de plaats van de heiligmaking voor de gelovige treden.

Is het een gewone zaak voor ontwaakte mensen dat zij hun vrede zoeken in hun uitwendige godsdienstplichtsbetrachtning, daarvan een Christus te maken, en er in te berusten als hun middel van aanneming bij God het is even zo'n gewone zaak voor degenen, die tot Christus gebracht zijn en de vrede des geloofs genieten om uitwendige godsdienstvormen te stellen in de plaats van wasdom in heiligmaking. Ieder gelovige onder u weet hoe graag het oude hart binnen in u, het horen van leerredenen en het gebed in de plaats zou gesteld zien van dat geloof, dat door de liefde werkt en dat de wereld overwint. Nu dan, de grote oorzaak, waarom de gelovige dikwijls aangevochten wordt dit te doen, is, omdat hij de instellingen liefheeft. Onbekeerde zielen hebben zelden genoeg in de instellingen van Christus. Zij zien geen schoonheid in Jezus, zij zien geen gedaante noch heerlijkheid in Hem, zij verbergen hun aangezichten van Hem. Waarom zou ge u dan verwonderen dat zij er geen vreugde in vinden onophoudelijk tot Hem te bidden, Hem dagelijks te prijzen, Hem de Gezegende te noemen? Waarom zou ge u dan verwonderen dat de prediking des kruises dwaasheid voor hen is, dat Zijn voorhoven niet liefelijk in hun ogen zijn, dat zij de onderlinge bijeenkomsten nalaten? Zij kenden nooit de Zaligmaker, zij hebben Hém nooit liefgehad hoe dan zouden zij de herinneringen liefhebben, die Hij heeft nagelaten?

Wanneer u weent bij het gebeitelde grafteken van een overleden vriend, verwondert

ge u geenszins dat de onbekommerde menigte zonder een traan voorbijgaat. Zij kenden niet de deugden van uw overleden vriend; zij kennen de liefelijkheid niet van zijn nagedachtenis. Zo ook is de wereld onbekommerd om het huis des gebeds, de sprenkeling van het water, het gebroken brood, de vergoten wijn, want zij kenden nooit de uitnemendheid van Jezus. Maar met de gelovige is het geheel anders. U bent met uw nood op een Goddelijke wijze door Jezus bekend geworden, en daarom hoort u graag dat u de Christus verkondigd wordt. U hebt de schoonheid gezien van Christus de gekruisigde, en daarom bemint u de plaats waar Hij tevoren voor de ogen is geschilderd geweest. U hebt de naam van Jezus lief, hij is als een uitgestorte olie; daarom wilde u wel eeuwig instemmen met de liederen ter van zijn eer. De zondag, van welke u eenmaal zeide: „hoe vervelend is die dag!” en „wanneer zal hij over zijn opdat wij koren zouden opzamelen?” is nu een vreugde, de waardigste en de liefste dag van alle zeven. De instellingen, die eens een droevig en vervelend werk voor u waren, zijn nu groene weiden en stille wateren voor uw ziel; en voorzeker, dit is een gezegende verandering. Maar nog bent u in het lichaam de hemel is nog niet bereikt satan loert van nabij, en hoewel hij het werk Gods in uw ziel niet kan vernietigen, des te meer tracht hij het te bederven. Hij kan de stroom niet tegenhouden; daarom beproeft hij die af te leiden. Hij kan Gods pijlen niet teruggedrijven, en daarom tracht hij ze een verkeerde richting te geven en haar kracht ijdel te maken. Als hij merkt dat u de instellingen liefhebt en u tevergeefs verlokt ze na te laten, dan laat hij ze u liefhebben, ja hij helpt u dat u ze nog meer liefhebt. Hij wordt een engel des lichts, hij is behulpzaam in de opsiering van het huis Gods, hij strooit in de dienst een verblindende schoonheid, jaagt u van het ene huis Gods naar het andere, van bidstonden naar het horen van preken, van de prediking naar de sacramenten. En waarom doet hij dat alles? Hij doet dit alles juist opdat hij dit in de plaats van uw heiligmaking wil stellen, opdat uitwendige instellingen het geheel van uw godsdienst zouden uitmaken, dat in uw bezorgdheid om de schil te bewaren, u de kern laat vallen.

Is er een zo onder u, in wiens hart God de wonderbare verandering heeft teweeg gebracht, dat u in plaats van afkerig te zijn, Zijn instellingen liefhebt, laat mij bij u aandringen, dat u over uw hart waakt met een Goddelijke waakzaamheid. Sta stil in dit uur, en zie toe, of u in uw ijver en zorgvuldige najaging van de instellingen niet nagelaten hebt die heiligmaking na te jagen, zonder welke de instellingen zijn een klinkend metaal en een luide schel. Ik heb een boodschap van God aan u. Er staat geschreven: „Die is niet een Jood, die het in het openbaar is; noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vlees is; maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in de geest, niet in de letter, is de besnijdenis; wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God.” Hij is niet een Christen, die het in het openbaar is, noch is dat de doop, die bloot een uitwendige wassing des lichaams is; maar hij is een Christen, die het in het verborgen is, en de ware doop is die des harten, als het hart gewassen is van al de onreinheid des vleses en van de Geest, wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God.

Gedenkt, bid ik u, dat de instellingen middelen tot een doel zijn; zij zijn stenen trappen, door welke u aan een landingplaats kunt aankomen. Berust uw ziel in de instellingen en zegt zij: het is genoeg? Bent u zo tevreden, dat u de instellingen van

Christus kunt genieten, zonder hoger genot te begeren? Herinnert u het woord, dat geschreven is: „Dit is niet uw rust.” Zou u niet zeggen dat hij een dwaze reiziger was, die iedere herberg, waar hij in kwam, als zijn huis betrachtte, die daar zijn vaste rustplaats opsloeg en, in plaats van zich tot een moeilijke reis voor de volgende morgen te bereiden, zou beginnen het gemak en genot des huizes als alles wat hij begeerde te beschouwen? Wees op uw hoede, dat u niet gelijk bent aan deze dwaze reiziger. De instellingen hebben bij God ten doel om slechts de herbergen en de verversingsplaatsen te zijn, waar de reiziger, die op weg is naar Sion, vermoeid van wel te doen, en zwak in het geloof, een nachtrust mag doorbrengen, opdat hij, versterkt zijnde met brood en wijn, met nieuwe moed zijn reis huiswaarts als op arendsvleugelen mag voortzetten.

Neem dan deze ene levensregel, gegrondvest op deze gezegende woorden, met u mee: „Die is niet een Jood, die het in het openbaar is,” dat als uw uitwendige godsdienst behulpzaam is aan uw inwendige, als uw horen van Christus op de sabbat u gedurende de hele week Christus gelijkvormig doet opwassen, als de woorden van de genade en van de blijdschap, welke u indrinkt in het huis Gods, uw hart leidt meer lief te hebben, en uw hand om meer te doen, dán, ja' dán alleen gebruikt u de instellingen Gods op de rechte wijze.

Er is geen meer ellendige bedrogen ziel in de wereld, dan die ziel onder u, die, evenals Herodes, de prediking van het Evangelie met blijdschap hoort, en nochtans, als Herodes, in de zonde leeft. U hebt de zondag lief u bemint het huis Gods u hoort graag dat Christus in al Zijn volheid en vrijheid gepredikt wordt. Ja, u gelooft dat u eeuwig zou kunnen toeluisteren als Christus slechts het onderwerp was. U houdt er van het sacrament bij te wonen, en de dood uws Heeren te gedenken. En is dit alles? Is dit al uw heiligmaking? Eindigt hier uw godsdienst? Is dit alles dat het geloof in Jezus voor u heeft bewerkt? Herinner u, ik smeed u, dat de instellingen van Christus geen middelen zijn van vreugde, maar middelen van genade; en hoewel er gezegd wordt, dat de reizigers in de vallei van Baka bronnen groeven, die gevuld zijn met een zegen van boven, nochtans is er ook geschreven: „Zij gaan van kracht tot kracht voort.” Ontwaakt dan, mijn vrienden, en laat niet meer van ons gezegd worden, dat onze godsdienst bepaald is tot het huis Gods en tot de sabbat. Laat ons met vreugde uit deze bronnen water putten, juist opdat wij de woestijn met vreugde en sterkte, met liefde en hoop kunnen doortrekken, gezegend in onszelf en een zegen voor allen rondom ons.

En indien wij dus spreken tot diegenen onder u, wier godsdienst niet verder schijnt te gaan dan de instellingen, wat zullen wij tot diegenen onder u zeggen, die zelfs het gebruik en het doel van de instellingen door uw leven tegenspreekt? Is het mogelijk dat u behagen kunt scheppen in wereldsgezindheid en ijdelheid, en gierigheid, en weelde en lusten? Is het mogelijk dat dezelfde lippen, die zo bereid zijn tot lofzang of zich te verenigen in het gebed, ook bereid zijn om de woorden te spreken van vuilheid, van boosaardigheid, van nijd, van bitterheid! Waakt op, wij smeken dit u, want wij zijn niet onbekend met satans listen. Voor u heeft hij zich tot een engel des lichts gemaakt. Gedenkt dat er geschreven staat: „Indien iemand onder u denkt, dat hij godsdienstig is, en hij zijn tong niet in toorn houdt, maar zijn hart verleidt, diens godsdienst is ijdel. De zuivere en onbevleete godsdienst voor God en de Vader is deze: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking, en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld.” (Jak. 1 : 26,

27).

„Want die is niet een Jood, die het in het openbaar is; noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vlees is; maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in de geest, en niet in de letter, is de besnijdenis; wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God!” Amen.

Gepredikt voor het presbyterium van Dundee, 2 november 1836.